

Lausunto

07.06.2024

Asia: VN/29418/2023

Hallituksen esitysluonnos sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännön muutoksiksi lasten ja nuorten terapiatakuun toteuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

1. Edustaako vastaaja

Muuta järjestää

2. Toteuttaako ehdotettu säädöskokonaisuus tavoitetta lasten ja nuorten mielenterveyden varhaisen vaiheen tuen ja hoidon saatavuuden parantamisesta perustason palveluissa?

Ei, vaan tarvittaisiin ehdotetun sijaan ja/tai lisäksi seuraavia toimia [Pyrkimys perustason mielenterveyspalveluiden vahvistamiseen vaatii käytännössä, että opiskeluhollossa, hyvinvointikeskuksissa ja muissa perusterveydenhuollon yksiköissä tulisi olla riittävästi resursseja ja osaamista vastata lasten ja nuorten mielenterveyden haasteisiin. Säädöskokonaisuudesta tulisi selkeämmin käydä ilmi, mitkä tahot vastaavat lasten ja nuorten mielenterveysongelmien hoidosta ja niiden ennaltaehkäisystä. Hoidon seuranta ja hoitopolun selkeys vaativat myös toimenpiteitä. Yhteistyö huoltajien, opetushenkilöstön, opiskeluholllon sekä hyvinvointialueiden perus- ja erikoissairaanhoidon välillä tulisi olla mahdollisimman esteetöntä ja siiloutumatonta hoitoa haettaessa, suunniteltaessa ja toteutettaessa. Pitäisi varmistaa paitsi riittävä henkilöstöresurssi opiskeluholtoon sekä palveluntuottajaverkosto hyvinvointialueille ja näiden kiinteä yhteistyö lapsen tai nuoren, koulujen, oppilaitosten henkilökunnan ja huoltajien kanssa. Huoltajille sekä opetus- ja opiskeluholtohenkilöstölle tulisi olla tarjolla riittävän selkeät ohjeet palvelupolusta oireilevalle lapselle apua haettaessa.]

3. Onko sääntely takuun piiriin kuuluvista psykososiaalisista interventioista terveydenhuoltolain 53 §:n ja opiskeluterveydenhuoltolain 10 a §:n säännöksissä soveltamisen kannalta toimiva?

En osaa sanoa

4. Onko takuun piiriin kuuluvan psykososiaalisen hoidon aloittamisen enimmäisajan määrittely terveydenhuoltolain 53 §:ssä ja opiskeluterveydenhuoltolain 10 a §:ssä soveltamisen kannalta toimiva?

En osaa sanoa

5. Onko takuun piiriin kuuluvan mielenterveystyön palveluna annettavan psykososiaalisen tuen ja psykososiaalisten työmenetelmien määrittely sosiaalihuoltolain 25 a §:ssä soveltamisen kannalta toimiva?

En osaa sanoa

6. Onko takuun piiriin kuuluvaa mielenterveystyön palvelua koskevan päätöksen toimeenpanon sääntely sosiaalihuoltolain 45 §:ssä soveltamisen kannalta toimiva?

En osaa sanoa

7. Onko esitetty 2 a §:n sääntely valtioneuvoston asetukseen hyvinvointialueiden yhteistyösopimuksen sisällöstä ja valmistelusta riittävä terveydenhuollon menetelmien osalta?

En osaa sanoa

Perustelut ja mahdolliset kehittämissuhteet

-

8. Onko esitetty 2 a §:n sääntely valtioneuvoston asetukseen hyvinvointialueiden yhteistyösopimuksen sisällöstä ja valmistelusta riittävä sosiaalihuollon menetelmien osalta?

En osaa sanoa

Perustelut ja mahdolliset kehittämissuhteet

-

9. Miten lasten ja nuorten terapiatakuun enimmäisaikojen toteutumisen seuranta olisi tiedonhallinnan näkökulmasta tarkoituksenmukaista toteuttaa?

-

10. Millaista kansallista ohjausta ja toimenpiteitä esitetyn lainsäädännön onnistunut toimeenpano mielestänne edellyttää?

-

11. Hallituksen keväällä 2024 tekemä päätös perusterveydenhuollon hoitotakuun pidentämisestä 14 vuorokaudesta 3 kuukauteen tulee kiireettömän hoidon osalta vaikuttamaan ensimmäisen hoitotapahtuman järjestämisen enimmäisaikaan perusterveydenhuollossa. Edellyttäisikö tämä muutos toteutuessaan mielestänne muutoksia terapiatakuusääntelyyn?

Ei kantaa

Perustelut ja mahdolliset ehdotukset

Hallituksen esitys pidentää hoitotakuuta 3 kuukauteen on ristiriidassa varhaisen tuen toteutumisen kanssa. Miten tämä ristiriita ratkaistaan?

12. Muu palaute liittyen hallituksen esitysluonnokseen

Säädöskokonaisuudessa puhutaan virheellisesti neuropsykiatrisista oireista mielenterveyden häiriöinä (mm. s. 19). Neuropsykiatriset oireet tulee kuitenkin huomioida taustatiedoissa siten,

etteivät näitä oireita omaavat nuoret jää palvelujen ulkopuolelle, koska hoitamattomina neuropsykiatriset oireet voivat johtaa mielenterveyden häiriöihin.

Terapiatakuun ikähaarukka on liian kapea. Sen tulisi koskea koko väestöä, mutta jos pitäydytään lapsissa ja nuorissa, tulisi hoitopolun jatkuvuus turvata nuorisolain (1285/2016, 3 §) mukaisesti koskemaan alle 29-vuotiaita nuoria aikuisia.

Lyhytterapeuttisten menetelmien ja walk-in-terapian lisääminen opiskeluhoollon yhteyteen sekä perusterveydenhuoltoon on kannatettavaa, mutta se ei saisi johtaa siihen, että yritetään yksipuolisesti saada lapsesta/nuoresta 'koulukuntoinen': samaan aikaan koulun ja/tai kodin olosuhteisiin ja yhteiskunnassamme pahaa oloa aiheuttaviin tekijöihin tulee puuttua. Muuten tilanne on tulipalojen sammuttelua eli psyykataan lasta/nuorta ulkopuolelta kestäämään kestäättömiä olosuhteita. Molemmat puolet tulee siis huomioida ja pohtia, mitä esimerkiksi walk in- terapia tarkoittaisi resurssien, täydennyskoulutuksen sekä opiskeluhoollon lakisääteisen tehtävän määrittelyn näkökulmista.

Metso Tuija
Suomen Vanhempainliitto ry, Finlands Föräldraförbund rf